

İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU ÜNİTE 7 ÖZET

→ Sosyal güvenlik kavramı ilk kez “ ABD” de kullanılmıştır.(1935 de)

→ **Sosyal güvenlik sistemlerinin amaçları** arasında ;

- ❖ Bireye ekonomik güvence sağlama
- ❖ Bireyi sosyal risklere karşı koruma
- ❖ Bireyin kişiliğini geliştirme
- ❖ Sosyal riskleri ortaya çıkmadan önce önleme

Not :” **sosyal risklerin olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırma** “ bunlar arasında yer almaz.

→ **Sosyal riskler ortaya çıkış nedenlerine** göre şöyle sınıflandırılır;

- ❖ Fizyolojik riskler
- ❖ Mesleki riskler; iş kazası ve meslek hastalığı
- ❖ Sosyo ekonomik riskler ; işsizlik, evlenme, çocuk sahibi olma, konut ihtiyacı

→ **Sosyal riskler sonuçlarına göre** şöyle sınıflandırılır ;

- ❖ Gelir azalışına yol açan riskler
- ❖ Gider artışına yol açan riskler

→ Fizyolojik riskler ; **hastalık, analık, malullük , yaşlılık , ölüm .**

Not :” **işsizlik** “ bunlar arasında yer almaz. ***

→ **Geleneksel sosyal güvenlik teknikleri** şunlardır ;

- ❖ Tasarruf
- ❖ Yardımlar
- ❖ Hukuki sorumluluk
- ❖ Yardımlaşma sandıkları
- ❖ Özel sigortalar

Not :” **sosyal sigorta** “ bunlar arasında yer almaz.

→ **Modern sosyal güvenlik teknikleri** şunlardır ;

- ❖ Sosyal yardımlar
- ❖ Sosyal hizmetler
- ❖ Sosyal sigorta
- ❖ Devletçe bakılma

→ **Sosyal sigortayla ilgili olarak ;**

- ❖ Sosyal risklerle karşılaşan kişilere sosyal bir gelir sağlanır
- ❖ Finansman, primler ve devlet katkılarından oluşur
- ❖ Sosyal adaleti sağlamaya yönelik çalışma ilkelerine sahiptir.
- ❖ Karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma esasları hakimdir
- ❖ Sosyal güvenlik tekniklerinin en yaygın ve en gelişmiş olanıdır.
- ❖ Esas olarak sigortacılık ilke ve tekniklerinden yararlanır.
- ❖ Sosyal adaleti sağlamaya yönelik çalışma ilkelerine sahiptir
- ❖ Sigortalılık,” **isteğe bağlı olmayıp zorunludur.**”

- Primsiz rejim adı verilen sosyal güvenlik tekniği “ **sosyal yardım** ” dır
- Sosyal sigorta sisteminin öncüsü olarak kabul edilen kişi “ **Bismarck** ” tır.
- **Sosyal sigorta sisteminin özellikleri ;**
 - ❖ Özel sigorta tekniğinin uygulanmasına dayanır
 - ❖ Zorunluluk esasına dayanır
 - ❖ Finansman işçi, işveren primleri ve devlet katkısından oluşur.
- Sosyal güvenlik sisteminin tamamen vergilerle finanse edildiği katılımsız sistem “ **Yeni Zelanda** ” ülkesinde uygulanır.
- Türkiye de sosyal güvenliğin başlangıcı olarak kabul edilen teknik “ **orta sandığı (teavün sandığı)** ” dır.
- Ülkemizde 1945 de kurulan ilk sosyal sigorta kolu “ **Analık** ” tır
- Ülkemizde 1950 de “ **ihtiyarlık** ”
- Ülkemiz de 1951 de “ **hastalık** ”
- Ülkemiz de 1957 de “ **maluliyet, ölüm**” sigorta kolları için kanun çıkarılmıştır.
- İşsizlik sigortası kanunu “ **4447 sayılı kanun** ” dur. 1999 da kabul edilmiş 2000 de uygulanmaya başlanmıştır.
- İşsizlik sigortası **ülkemizde en geç uygulanmaya** başlayan sigorta koludur.
- İşsizlik sigortası primleri ; **işçi payı %1 *** , işveren payı %2 , devlet payı % 1 dir**
- Sosyal güvenlik kurumu “ **sayıştay** ” denetimine tabidir. Çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığına bağlıdır. 2006 da çıkarılan 5502 sayılı kanunla kurulmuştur.
- **Sosyal güvenlik kurumunun organları ;**
 - ❖ Genel kurul (3 yılda bir toplanır)
 - ❖ Yönetim kurulu
 - ❖ Başkanlık
 - ❖ Sosyal güvenlik danışma kurulu
- **Sosyal güvenlik kurumu Genel Kurulunun görevleri ;**
 - ❖ yönetim kurulu kararlarının uygulanmasını sağlamak
 - ❖ kurumun finansman dengesini gerçekleştirmesini izlemek
 - ❖ SGK başkanlığının bütçesini hazırlamak
 - ❖ kurumu bakanlar kurulunca belirlenen politika ve stratejilere uygun olarak yönetmek
 - ❖ yönetim kurulunun seçikle gelen asıl ve yedek üyelerini seçmeknot : “ **sosyal güvenlik politikaları ve bunların uygulamaları hakkında görüş bildirmek** ” bunlar arasında yer almaz. ***
- Sosyal güvenlik kurumunun en yüksek karar organı “ **yönetim kuruludur** ” 12 üyeden oluşur .
- **Sosyal güvenlik kurumu başkanlığın merkez teşkilatı ;**
 - ❖ Ana hizmet birimleri
 - ❖ Danışma birimleri
 - ❖ Yardımcı hizmet birimleri
 - ❖ Başkanlığın taşra teşkilatı

→ Sosyal güvenlik kurumu başkanlığı danışma birimleri ;

- ❖ Strateji geliştirme başkanlığı
- ❖ Hukuk müşavirliği
- ❖ Basın ve halkla ilişkiler müşavirliği

→ 5510 sayılı kanun kapsamında sigortalı sayılanlar ;

- ❖ Mahalle muhtarları
- ❖ İşçi sendikası başkanı
- ❖ Umumi kadınlar
- ❖ Jokeyler

Not : “ev hizmetlerinde çalışanlar “ bunlar arasında yer almaz.

→ 5510 sayılı SSGSSK ya göre kısmen sigortalı sayılanlar ;

- ❖ Ceza infaz kurumları ve tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis ve atölyelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular → iş kazası, meslek hastalığı, analık sigortası
- ❖ Çıraklar, aday çıraklar ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler → iş kazası, meslek hastalığı, hastalık sigortası
- ❖ Stajyer öğrenciler → iş kazası, meslek hastalığı
- ❖ Türk iş kurumunun mesleki eğitim kurslarına katılan kursiyerler → iş kazası, meslek hastalığı.***

→ Sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kanununa göre işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler “hastalık “ sigorta kollarından yararlanır.

→ 5510 sayılı kanuna göre sigortalı sayılmayanlar arasında ; ***

- ❖ İşverenin ücretsiz çalışan eşi
- ❖ Rehabilite edilenler
- ❖ Yedek subay okulu öğrencileri
- ❖ Ev hizmetlerinde süresiz olarak çalışanlar
- ❖ Askerlik hizmetini yapmakta olanlar...

→ Sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kanununa göre önceki dönemde emekli sandığına tabi olanlar sigortalılık başlangıcından itibaren en az “ 15 gün” içerisinde kuruma bildirmek zorundadır.

→ Sigortalı sayılanların maddi olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yere “ işyeri “ denir.

→ Sosyal sigortaların finansman yöntemleri 2 ye ayrılır.

1. Fon biriktirme (kapitalizasyon)	2. Dağıtım yöntemi
❖ İş kazası ve meslek (uzun dönemli)	❖ İş kazası ve meslek hastalığı (kısa dönemli)
❖ malullük	❖ hastalık
❖ yaşlılık	❖ analık
❖ ölüm	❖ genel sağlık
❖ işsizlik	

→ 5510 sayılı SSGSSK ya göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarında işverenin prim oranı sigortalının prime esas kazancının” % 11 i dir.” (toplam da % 20 dir % 9 u sigortalı payı % 11 i işveren payıdır.)

- İşverenleri tarafından kuruma bildirilmeyen sigortalıların hizmetlerinin tespiti için açacakları dava hak düşürücü süre “ 5 yıldır.”
- İsteğe bağlı sigortalılar için prim oranı “ %32 “ dir .(bunun % 20 si uzun vadeli % 12 si genel sağlık sigortası prim oranıdır).***
- 1982 de sosyal güvenlik sistemini tamamen özelleştiren devlet “ ŞİLİ “ dir ***
- 102 sayılı sosyal güvenliğin asgari şartlarına ilişkin sözleşmesin de tanımlanan riskler ; ***
 - ❖ İş kazaları
 - ❖ Meslek kazaları
 - ❖ Hastalık
 - ❖ Analık
 - ❖ Malullük
 - ❖ Yaşlılık
 - ❖ Ölüm
 - ❖ İşsizlik
 - ❖ Ailevi yüklerNot : “ barınma “ bunlar arasında yer almaz.

*** İŞARETİ olan yerler çıkmış sorulardır...

NOT : İZİNSİZ OLARAK başka grup ve sayfalarda paylaşılması YASAKTIR. Lütfen EMEĞE SAYGI ...

İYİ ÇALIŞMALAR ☺ KOLAY GELSİN ☺

Acı çekmeden alınan dersler anlamsızdır. Çünkü karşılığında bir şey vermediğinden bir şey kazanılmaz. Ama acıya dayanıp üstesinden geldiğinizde, herkesten daha güçlü bir kalbe sahip olursunuz...